

Latvijas Centrālās Padomes memorands.

[1944.gada 17.martā, Rīga]

[1.lp.]

LATVIEŠU LEĢIONA ĢENERĀLINSPEKTORAM

R.BANGERSKA KUNGAM

Ļoti godātais ģenerāla kungs!

Ienaidnieks no Austrumiem atkal draudoši tuvojas Latvijas zemei. Tas ir tas pats ienaidnieks, kuŗa bruņotie spēki 1940.gada 17.jūnijā militari okupēja Latvijas Republiku, tā pati vara, kas drīz pēc okupācijas izdeva it kā mūsu tautas vārdā Latvijas Saeimas vēlēšanu likumu, bet pēc tam pati šo pēc formas it kā demokrātisko vēlēšanu likumu neievēroja, rupji to pārkāpa, pielaižot tikai vienu komunistu un viņu līdzskrējēju sarakstu, un turklāt vēl viltoja balsošanas rezultātus. Iznākums, protams, nevarēja dot un nedeva tautas pārstāvjus, bet krievu okupācijas varas ieceltņus.

Šie ieceltņi lēma un lūdza Padomju Savienību neatkarīgo Latvijas Republiku uzņemt tās sastāvā. Pēc tam paziņoja visai pasaulei, ka Latvijas Republika brīvprātīgi tai pievienojusies. Tas pats, tādā pašā veidā un tanī pašā laikā notika ar neatkarīgo Igaunijas un Lietuvas Republiku.

Latvijas varmācīgā pievienošana Padomju Savienībai izdarīta, rupji pārkāpjot Latvijas Republikas satversmi un laužot Latvijas - Padomju Savienības savstarpējos līgumus, Tautu Savienības paktu un veselu virkni starptautisku līgumu. Latvijas pievienošana Padomju Savienībai nav arī atzīta starptautisko tiesību nozīmē.

No sacītā neapstrīdami izriet, ka pēc starptautiskām tiesību normām Latvijas Republika tiesiski turpina pastāvēt. Tāpēc Padomju Savienības valdības un preses oficiālam viedoklim, kā arī dažu ārvalstu laikrakstu paustam uzskatam, it kā Latvija būtu Padomju Savienības sastāvdaļa un tāpēc tā tagad atkal būtu no jauna iekļaujama Padomju Savienībā, nav nekāda tiesiska pamata. Tāpat neapšaubāmi izriet, ka nepamatota ir arī pašreizējā vācu okupācijas varas nostāja, it kā Latvija būtu bijusi Padomju Savienības sastāvdaļa. Šis nostājas praktiskā izpausme konstatējama visā vācu okupācijas varas politiskā un saimnieciskā rīcībā. Šāds viedoklis nav arī savienojams ar vācu okupācijas varas uzdevumā [2.lp.] izdarīto Latvijas iedzīvotāju mobilizāciju Vācijas bruņotiem spēkiem. Tāda vācu okupācijas varas rīcība dziļi aizvaino mūsu tautu un rada tanī dibinātu neapmierinātību.

Latvijas nācijas tiesiskai apziņai un nacionālai pašcieņai atbilstu tāda mobilizācija Latvijas armijai, kas būtu izsludināta Latvijas valsts likumīgo organu vārdā un Latvijas Valsts aizsardzībai. Tikai tāda mobilizācija lietderīgi veidotu mūsu militāro spēku, ievērojami veicinātu un kāpinātu tā kaujas spējas.

Pēc mūsu izpratnes otrā pasaules kara tagadējā norisē ir tiešām pienācis brīdis, kad apdraudēta mūsu tautas dzīvība, pati tautas esamība, — pienācis liktenīgais brīdis: būt vai nebūt.

Pēc visiem dabas un cilvēcības likumiem neviens mums nevar apstrīdēt tiesības aizstāvēties, ja tiek apdraudēta mūsu nācija un tās esamība.

Pamatojoties uz šīm atziņām, mēs deklarējam Latvijas tautas gribu un gatavību aizstāvēt visiem mums iespējamiem spēkiem un līdzekļiem Latvijas valsts robežas pret uzbrūkošo ienaidnieku.

Sacīto ievērojot, mēs, apakšā parakstījušies, Latvijas nācijas vārdā deklarējam sekojošo mūsu tautas vienoto gribu:

1. Nekavējoties atjaunojama Latvijas Republikas faktiskā suverenitāte.

2. Sastādāma, saskaņā ar spēkā esošo Latvijas Republikas 1922.g. satversmi, Latvijas valdība uz koalīcijas pamatiem, kas pulcētu ap sevi visu Latvijas tautu.
3. Latvijas valdības tuvākiem galveniem uzdevumiem jābūt: valsts aparāta un Latvijas armijas atjaunošana, Latvijas Valsts teritorijas aizstāvēšana pret draudošo Padomju Savienības armiju iebrukumu un — cik tālu tas kara apstākļos iespējams — diplomātisko sakaru nodibināšana ar ārvalstīm un pirmā kārtā ar tām, kas atzītu šo mūsu deklarēto nācijas gribu un atbalstītu priekšā stāvošo militāro uzdevumu — Latvijas Valsts aizsargāšanu.

Pēc mūsu ieskata sekmējama arī ciešas savienības nodibināšana ar Igauniju un Lietuvu un šīs savienības pārveidošana Baltijas valstu konfederācijā, ja minētās valstis tam piekristu.

Deklarējot šo mūsu tautas nepārprotamo viedokli par savas suverenitātes juridisko esamību un gribu atjaunot mūsu valsts faktisko suverenitāti, kā arī cieto apņemšanos visiem spēkiem un visiem iespējamajiem līdzekļiem sargāt Latvijas Valsti pret uzbrucēju, mēs pagodināmies Jūs, augsti godātais ģenerāļa kungs, lūgt [3.lp] darīt zināmu šo mūsu nācijas nepārprotamo viedokli un nesatricināmo gribu tām varām, kas Latvijas Republikas faktiskās atjaunošanas nozīmi un nepieciešamību varētu objektīvi saprast un kas gribētu un spētu atbalstīt Latvijas Republikas cīņu par valsts neatkarības un teritorijas nodrošināšanu.

Parakstot šo deklarāciju, mums ir gods izteikt Jums, ļoti godātais ģenerāļa kungs, mūsu dziļas cieņas apliecinājumu.

Latvijas galvas pilsētā Rīgā 1944.g. 17.martā.

1. Paulis Kalniņš, pēdējās Latvijas Saeimas priekšsēdētājs.
2. K.Pauļuks, pēdējās Latvijas Saeimas I vicepriekšsēdētājs, zv. adv.
3. Bīskaps J. Rancāns, pēdējās Latvijas Saeimas II vicepriekšsēdētājs, katoļu teoloģijas augstskolas profesors.
4. P. Juraševskis, bij. Ministru prezidents, ministrs un II, III un IV. Saeimas deputāts, notārs.
5. F. Cielēns, bij. Saeimas deputāts, ārlietu ministrs un sūtnis Parīzē un Madridē.
6. D. Apinis, bij. Saeimas deputāts, lauksaimnieks.
7. V. Zāmuēls, bij. Ministru prezidents, senātors, Tiesu palātas tiesnesis.
8. T. Grīnbergs, archibīskaps
9. Prof. Dr. J. Vārsbergs, Latvijas Tautas Padomes un Satversmes sapulces loceklis.
10. Kārlis Skalbe, bij. Satversmes sapulces un Saeimas deputāts, rakstnieks.

[4.lp.]

11. T. Zvejnieks, Tiesu Palātas priekšsēdētāja v. i.
12. P. Leitāns, senators, Tiesu palātas tiesnesis.
13. Atv. ģen. M. Peniķis, bijušais Latvijas armijas komandieris.
14. Prof. Dr. P. Kvelde, Jelgavas Lauksaimniecības Akadēmijas rektors un bijušais Latvijas lauksaimniecības kameras vicepriekšsēdētājs.
15. Atv. ģen. Ed. Kalniņš, bijušais kara ministrs un artilērijas inspektors.

16. Prof. Dr. A. Teikmanis, Jelgavas Lauksaimniecības Akadēmijas prorektors.
17. Prof. Dr. Dr. M. Eglītis, Jelgavas Lauksaimn. akadēmijas lauksaimn. fak. dekāns, bij. Latvijas lauksaimn. kameras vicepriekšsēdis.
18. Atv. ģen. J. Priede Vidzemes div. K-ŗa palīgs un Lāčplēša Kara ordeņa domes loceklis.
19. Sp. Paegle Latvijas bij. Tirdzn. Rūpn. ministrs un Sark. Krusta vicepriekšnieks.
20. Prof. Dr. R. Markus, Jelgavas lauksaimniecības akadēmijas mežsaimniecības fakultātes dekāns.
21. V. Dāle, Rīgas Apgabaltiesas priekšsēdētājs, bij. Latvijas kara tiesas priekšsēdētājs, pulkv. ltn. rezervē.
22. Ark. prof. W. Vītols, universitātes Rīgā prorektors saimn. lietās.
23. Atv. ģen. V. Tepfers, bij. Latvijas kara virsprokurors, Pieminekļu valdes priekšsēdētājs.

[5.lp.]

24. Jānis Kalacs, bij. Senāta Administratīvā Departamenta priekšsēdētājs, Tiesu palātas tiesnesis.
25. R. Ivanovs, bij. Valsts kontrolieris un Saeimas deputāts.
26. Kārlis Straubergs, Universitātes profesors, bij. izglītības ministrs.
27. Mintauts Čakste, senators, Tieslietu ģenerāldirekcijas juriskonsultācijas pastāv. loceklis.
28. Dr. med. Anna Bormane bij. Rīgas pilsētas revīzijas kom. locekle.
29. Jānis Breikšs, bij. Saeimas daputāts, zvērināts advokāts.
30. A. Robežnieks, Tiesu palatas prokurors.
31. A. Klīve, bij. Latvijas Bankas priekšsēdētājs, bij. Saeimas deputāts
32. Dr. Augusts Pētersons, bij. Veselības dep. direktors.
33. Prof. Dr. J. Endzelīns
34. V. Alksnis, Tiesu Palatas krimināldepartamenta priekšsēdētājs.
35. Dr. A. Tauriņš, Jelgavas Lauksaimniecības Akadēmijas profesors.
36. P. Stērste, Tiesu palatas loceklis, senators.
37. P. Delle, Jelgavas Lauks. Akadēmijas profesors.
38. Dr. D. Bīskaps, Latvijas Sarkana Krusta Jelgavas slimnīcas direktors.
39. J. Teriņš, bij. Saeimas deputāts.

[6.lp.]

40. Rudolfs Alksnis, bij. Senators, vec. juriskons. Tieslietu ģenerāldirekcijā.
41. Antons Kursīts, Zemes bagātību pētīšanas institūta direktors, bijuš. Satiksmes ministrs.
42. Augusts Rumpēteris, bij. Senators, tag. Tiesu palatas loceklis.

43. Ārk. prof. Amolds Aizsilnieks, bij. Centrālās savienības "Turība" galvenais direktors.
 44. Vīlis Lauskis, Bulduru dārzkopības vidusskolas skolotājs.
 45. Jānis Ziediņš. Tiesu palatas tiesnesis.
 46. Emests Blese, L.U. profesors.
 47. Aleksandrs Gubenis, bij. Latv. Senāta priekšsēdis.
 48. Ģeorgs Apinis, Tiesu palātas tiesnesis, L.K.O.K.
 49. Ārk. prof. Kārlis Bērziņš, bij. Latvijas Amatniecības kameras pr-ja vietnieks.
 50. L. Sēja, bij. ārlietu ministrs un sūtnis.
 51. A. Sakenfelds, uzņ. "Dzirnavnieks" direktors.
 52. V. Zeminskis, Rīgas apgabaltiesas vicepriekšsēdētājs.
 53. A. Klāvs, bij. laikr. "Rīts" atb. redaktors.
 54. Eduards Grosbergs, arch. bij. Latvijas Valsts kontroles kollēģijas loceklis.
 55. [Konstantīns Čakste](#), ārk. profesors, zvērināts advokāts.
- [7.lp.]
56. E. Krieviņš, Tiesu palatas viceprokurors, atvaļ. pulkv., bij. Armijas virstiesas loc.
 57. J. Asars. Universitātes ārk. profesors.
 58. Dr. B. Rudiks, L.U. docents un Rīgas pils. vet. valdes direktors.
 59. J.Ozoliņš, Tieslietu ģenerāldirekcijas pastāvīgais juriskonsultācijas loceklis, atv. pulkv. ltn., bij. Armijas tiesas kara tiesnesis.
 60. V. Vītiņš, bij. Tiesu departamenta direktors, Lauks. galv. direkcijas agr. tiesību daļas pr-ks.
 61. Eduards Sīrons, ārk. profesors.
 62. Paulis Radziņš, Rīgas p. Komerckolas un Tirdzniecības skolas direktors.
 63. Jūlijs Vecozols, rakstnieks.
 64. Dūze, Nikolajs, Latv. Inv. Koop. savienības prieksnieks, atv. ģenerālis.
 65. Zinaīda Lazda, mag. phil., dzejniece.
 66. Pēteris Sockis, notārs.
 67. Oļģerts Bištēviņš, diriģents.
 68. Sergejs Duks, diriģents.
 69. Valija Priedlīte, L.J.O. Meiteņu apvienības vadītāja.
 70. Arvīds Prēdelis, brīvmākslinieks — ērģelnieks.

71. Alfons Kušķis, agronoms, Lauks. galv. direkcijas Dārzkopības nod. vadītājs.
 72. Pēteris Miezītis-Miezāns, mag. paed., bij. Cēsu ģimn. direktors.
- [8.lp.]
73. Prof. Jāzeps Vītols, Latvijas konzervatorijas rektors.
 74. Eduards Grantskalns, lauksaimnieks, Rīgas piensaimniecības valdes loc. un bij. Saeimas deputāts.
 75. J. Poruks, Rīgas operas direktors.
 76. Ģenerālis Mārtiņš Vācietis.
 77. Pauls Jurevičs, L.U. profesors.
 78. Jūlijs Students, vec. docents Latvijas konzervatorijā
 79. Viļums Skubiņš, agronoms, bij. Zemes Padomes loceklis.
 80. Jānis Grīns, mag. iur., Valteras & Rapa firmas vadītājs, agrāk žum. "Daugava" redaktors un Latvijas Nacionālā teātra direktors.
 81. Kristīne Pāvuliņa, Rīgas Valsts Mākslas aušanas skolas direktore
 82. Kaktiņš, LU med. fak. ārk. prof.
 83. Pēters Mucenieks, L.U. ārk. prof., dekāns, bij. Latvijas Darba kameras Darba aizsardzības sekcijas priekšsēdētājs.
 84. Olga Taube, filoloģe-literāte.
 85. Vilis Skārds, Univ. profesors.
 86. Heinrichs Zariņš, bij. Latvijas Preses biedrības sekretārs un laikr. "Brīvā Zeme" atbildīgais redaktors.
 87. Jānis Francis, Ģenerālis.
 88. Alfreds Stūre, bij. C.S. Turība direktors, Sesavas pater. biedrības valdes priekšsēdētājs un vadītājs.
- [9.lp.]
89. Kārlis Kundziņš, L. Univ. profesors, bij. Teol. fakultātes dekāns.
 90. Pauls Kundziņš, L.U. profesors, Architektūras fak. dekāns, Bij. Profesiju kameras vicepriekšsēdētājs.
 91. Eižens Laube, L.U. profesors, bij. arch. fak. dekāns.
 92. Jānis Rudzītis, rakstnieks.
 93. Dr. ing. Arturs Ozoliņš, bij. Pleskodāles valsts zēnu audzināšanas iestādes direktors, Rīgas Latviešu skolotāju biedrības valdes loceklis. Vecākais inženieris kokrūpniecības apvienībā.
 94. Dr. Vladislavs Puriņš

95. Pet. Bērziņš, Latvijas kara ministrijas kredītu un budžetu pārvaldes bij. priekšnieka palīgs un Latvijas vēstures institūta loceklis.
96. Dr. med. Jānis Šulcs, L.U. profesors, II chirurg. klīnikas direktors, Latvijas medicīnas b-bas priekšnieks.
97. Docents Pāvils Dāvis.
98. Jānis Kadilis, izdevējs.
99. Anna Rūman-Kēniņa, rakstniece un žurnāliste, bij. ģimnazijas priekšniece un diplomātiska darbiniece.
100. Arturs Bērziņš, rakstnieks un žurnālists, bij. Latvijas Nacionālā teātra direktors.
101. K. Bimbaums, bij. Tirdzniecības-Rūpniecības kameras loc. un rūpniecības sekc. pr-js.
102. Elza Stērste, rakstniece.
103. Austrā Kārklīņa, skolotāja un literāte. Latvijas akadēmiski izglītoto sieviešu apvienības priekšniece.
104. Jūlijs Pētersons, rakstnieks.
105. Karlis Abele, L.U. ārk. profesors, Matēmatikas un dabaszinātņu fakultātes dekāns.
106. Arturs Ozols, bij. Latv. Satversmes loceklis, bij. Jūrniecības departamenta direktors.
- [10.lp.]
107. Prof. Dr. med. Jēkabs Alksnis, bij. Rīgas un Liepājas pilsētas valdes loceklis, bij. Kalpaka bataljona virsārsts, bij. Latvijas ārstu savienības priekšnieks.
108. Agr. V. Neimanis, Lauks. nod. vadītājs Rīgas gaļas fabrikā, bij. "Mazpulku" inspektors.
109. Dr. med. Vīgante, L.U. med. fak. priv. docente.
110. Adolfs Erss, rakstnieks.
111. [Jānis Kurelis](#), bij. Latvijas Armijas Techniskās divīzijas komandieris, ģenerālis.
112. Jānis Lavenieks, bij. Latvijas Armijas Kurzemes divīzijas k-ra palīgs, ģenerālis.
113. Leons Āboliņš, ārk. profesors, bij. Matēmatikas dabasz. fakultātes dekāns.
114. Dr. Jānis Princis, atvaļ. ārsts, pulkv. ltn.
115. Jūlijs Roze, rakstnieks, žurnālists, bij. Rīgas Dramatiskā teātra direktors.
116. Fricis Gulbis, L.U. ārk. profesors, L.U. bij. prorektors un dekāns.
117. Emests Brože, A/S "Farmacija" bij. direktors-rīkotājs. Bij. Latv. Tirdzn. Rūpn. kameras loceklis.
118. Elfrida Rapa, bij. Latviešu Sieviešu Nac. Līgas valdes locekle.
119. Jānis Zariņš, Rīgas Drāmatiskā teātra direktors.
120. Jānis Kārklīš, rakstnieks, bij. "Jaunāko Ziņu" atb. redaktors.

121. Prof. P. Sniķers
 122. E. Dārziņš, L.U. ārk. profesors, Seruminstitūta direktors.
 123. Inž. R. Pūrs, bij. Latvijas Valsts kontroles kollēģijas loceklis.
- [11.lp.]
124. Profesors Dr. Edvards Balodis, bij. Tautas Padomes loceklis, Latvijas Tautas Bankas bij. loc. C.S. "Konzums" bij. padomes priekšsēdētājs.
 125. Priv. doc. Jānis Stiprais, bij. Kurzemes Zemes Padomes loc., Latv. Sarkanā Krusta loceklis, Skolotāju kooperatīva valdes loc.
 126. Pēteris Mantnieks, rūpnieks, bij. Latvijas Tirdzniecības-Rūpniecības kameras loc., bij. Latvijas Lietavas robežkomisijas loceklis.
 127. Prof. Dr. agr. P. Starcs, bij. Latvijas agrārsavienības priekšsēdētājs
 128. Arvids Alksnis, L.U. docents.
 129. M. Goppers, Apgāda Zelta Ābele īpašn. un atbild. vadītājs.
 130. Dr. Barkans Vinca, bij. viceministrs, III un IV Saeimas deputāts.
 131. R. Liepiņš, bij. Finanšu ministrs, ārkārtējais sūtnis, Rīgas pilsētas lielvecākais un Rīgas Latviešu biedrības priekšnieks.
 132. K. Pētersons, Kūdras fabr. direktors.
 133. G. Vanags, L.U. profesors
 134. A. Ķešāns, L.U. profesors un Ķīmijas fak. dekāns.
 135. Vilhelms Jansons, inženieris. Elektribas uzņēmuma tehniskais vadītājs.
 136. Al. Neibergs, B. Latv. Sark. Krusta slimnīcas direktors Rīgā.
 137. P. Ābele, Privātdocents.
 138. Prof. Dr. E. Zariņš, L.U. profesors.
 139. Prof. Dr. med. Edv. Kalniņš.
 140. K. Ozoliņš, bij. Latvijas Valsts kontroles kollēģijas loceklis. Latvijas Fiziskās audzināšanas un Sporta komitejas rev. kom. priekšsēdētājs un Veco Latviešu Strelnieku biedrības rev. kom. priekšsēdētājs.
- [12.lp.]
141. Inž. technol. Roberts Kleins
 142. Dr. iur. Arveds Švābe, bij. Latvijas Universitātes profesors, bij. Preses biedrības vicepriekšsēdētājs.
 143. Jānis Muncis, mākslinieks, bij. Dailes teātra rež.
 144. Prof. Dr. J. Kārklīšs, bij. Tautas padomes loceklis.

145. Doc. Z. Landavs, Latv. Mākslas akadēmijas prorektors.
 146. Agr. M. Olupe, Latvijas Mājturības institūta direktors.
 147. Heinrichs Skuja, L.U. ārk. profesors.
 148. Jānis Pontags, vicedirektors.
 149. Eižens Leimanis, L.U. docents.
 150. Staņislavs Vašilevskis, L.U. docents.
 151. Andrejs Zaķis, bij. Saeimas deputāts.
 152. Kārlis Procis, L.U. Docents
 153. Agronoms Valdemars Alksnis.
 154. Auseklis Veģis, L.U. docents.
 155. Dr. Valdis Ģinters, Valsts Vēstures muzeja direktors.
 156. Kallas, bij. Latvijas Valsts Kontroles kolēģijas loceklis, bij. Valsts darbinieku kredītbiedrības valdes priekšsēdētājs, Latvijas Republikas Auto kluba revīzijas komisijas priekšsēdētājs.
- [13.lp.]
157. Mārtiņš Celms, Rīgas pils. 1. iecirkņa tautskolu inspektors.
 158. G. Lukstiņš, L. Universitātes privātdocents.
 159. Inž. ķim. Jānis Celms, Latvijas Izgl. ministrijas Skolu dep. bij. direktors, Profesiju kameras prezidija loceklis.
 160. Arturs Laiviņš, tirgotājs.
 161. Agronoms Jānis Tirzītis, bij. Lauksaimniecības tautas augstskolas direktors, bij. Latvijas agronomu biedrības valdes loceklis
 162. Hermanis Kreicers, Rīgas pils. Izglītības valdes Skolu inspekc. daļas vadītājs, bij. Rīgas latviešu skolotāju pr-ks.
 163. Ludvigs Bērziņš, Latvijas universitātes profesors.
 164. Arvids Mālltis, grāmatu izdevējs. Latvijas rakstu un mākslas kameras rakstu izdevēju un tirgotāju sekcijas bij. priekšsēdētājs.
 165. Arvīds Jaunarājs, miertiesnesis.
 166. Jānis Krasts, miertiesnesis.
 167. Hermanis Mieliks, Rīgas pils. padomnieks.
 168. Inž. Paulis Selga, fabrikas direktors.
 169. Tirgotājs H. Rumpītis.
 170. Dr. J. Ciemiņš, Rīgas aprīņa ārsts.

171. V. Pāvulāns, C.S. "Turība" kooperāciju skolu direktors.
 172. Dr. J. Lībietis, Ķemeru Sēravotu iestādes direktors, bijušais Latvijas Satversmes Sapulces loceklis, bijuš. Latvijas sūtnis Igaunijā, bij. Latvijas-Igaunijas robežu komis. loceklis.
 173. Augustīns (Pētersons), Pareizticīgās baznīcas Rīgas un visas Latvijas Metropolīts, Dr. teol. h.c.
 174. Alfreds Ieviņš, Latv. Univ. prof. Dr. chem. techn.
 175. Emests Dišlers, Latv. Universitātes ārkārt. profesors.
 176. Pēteris Ozols, mag. iur., Rīgas pilsētas bāriņtiesas priekšsēdētājs.
 177. Jānis Goldmanis, bij. Latvijas Satversmes sapulces un Saeimas loc., bij. zemkopības un kara ministrs.
 178. Dr. R. Mežulis.
 179. māc. Dr. teol. et mag. phil. E. Šmits.
 180. Dr. M. Ozols, Rīgas pils. bērnu slimn. direktors.
 181. J. Kraulis, zvērināts advokāts.
 182. L. Georgin, Rīgas pilsētas Bakter. labor. vadītāja, vetārste.
 183. Dr. Jānis Jaunzems, atvaļ. ā-pltn.
 184. E. Āboltiņš, Rozēnu patērētāju b-bas valdes priekšsēdētājs.
 185. Dr. Alfreds Vītols, Rīgas pils. Veselības valdes direktora vietnieks.
 186. K. Barons, prof. Dr. med. h.c.
 187. J. Laukevics, bij. Latvijas valsts kontroles koleģijas loceklis, bij. Latvijas Lauksaimniecības Kameras revīzijas komisijas priekšsēdētājs.
 188. Kārlis Gulbis, bij. Latvijas I un II Saeimas deputāts, bij. Valkas pilsētas galva un sabiedrisko organizāciju priekšsēd., Latvijas-Iguanijas robežu komisijas loceklis.
- [15.lp.]
189. E. Morics, Latvijas strādnieku slimu kasu savienības priekšsēdētājs, Latvijas Arodbiedrību Centrā Biroja sekretārs, bij. Saeimas deputāts. [*]

Avots: Neiburgs, U. LCP memorands par Latvijas neatkarības atjaunošanu. 1944.gada marts. *Latvijas Kara muzeja gadagrāmata*. II sējums. Rīga, 2001. 184.-203.lpp.>188.-202.lpp. (Faksimils)

Publicēts arī:

Andersons, E., Siliņš, L. *Latvijas Centrālā Padome – LCP. Latviešu nacionālā pretestības kustība 1943-1945*. Upsala: LCP, 1994. 416.-421.lpp. (Andersons, E., Siliņš, L. - publicēts memoranda tulkojums angļu valodā)

Cielēns, F. *Laikmetu maiņā. Atmiņas un atziņas*. 3.sēj. Lidingö, 1964. 267.-269.lpp.

Ducmanis, M. Nepakļaujoties ne boļševikiem ne nacistiem. *Latvijas Vēstnesis*. 2001., 5.maijā.

Latvijas suverenitātes ideja likteņgriežos. Vācu okupācijas laika dokumenti 1941-1945. Sast. Samsons, V. Rīga: Zinātne, 1990. 150.-153.lpp.

Dokumenta atrašanās vieta: Latvijas Kara muzejs, Inv.Nr.5-22742/1437-DK. Oriģināls, mašīnraksts.

[*] Uz Latvijas Kara muzejā esošā dokumenta oriģināla nav E.Morica pašrocīga paraksta, ir tikai mašīnrakstā izpildīts paredzētā paraksta atšifrējums. L.Siliņš norādījis, ka vēlāk memorandu bez E.Morica parakstījis arī **Brūno Kalniņš**, pie kam viņa publikācijā B.Kalniņš norādīts ar 189.kārtas numuru, bet E.Morics ar 190.kārtas numuru. [Uz Kara muzejā esošā eksemplāra par B.Kalniņu nav nekādu norāžu.

Komentārs

*Memoranda tekstu LCP uzdevumā 1944. gada marta sagatavoja **Fēlikss Cielēns**, piedaloties A.Teikmanim. Pēc tam to akceptēja **K.Čakste**. Ar sagatavoto memorandu F.Cielēns personiski apmeklēja prominentākos Latvijas Republikas bijušos darbiniekus Rīgā un provincē un pierunāja viņus to parakstīt. Netika aicināti vienīgi personas, kas bija iesaistītas kolaborācijā ar vācu okupācijas iestādēm.^[1]*

*Memorands bija domāts iesniegšanai Rietumvalstu valdībām, taču, lai nodrošinātu iespēju parakstu vākšanai okupācijas apstākļos, tas formāli bija adresēts **Latviešu leģiona** ģenerālinšpektoram ģenerālim **Rūdolfam Bangerskim**. Pēc parakstu savākšanas deklarācijas norakstus izsūtīja uz ārzemēm, bet ģenerālis R.Bangerskis to kā nepareizi adresētu atteicās pieņemt.^[2]*

*Memorands netika iespiests un izplatīts, taču tā kopija nelegāli tika nosūtīta Latvijas sūtnim Stokholmā **V.Salnajam** tālākai nodošanai Anglijas un ASV valdībām. Kāds memoranda noraksts tomēr nonāca A.Rozenberga rokās. 1944. gada 3. jūlijā viņš nosūtīja Latvijas ģenerāļkomisāram Otto Dreksleram šādu norādījumu: "Dodu Jums rīkojumu pastiprināti rūpēties par visu šeit iejaukto personību politisko noverošanu un gadījumā, ja tās uzstātos no jauna, lūgt SS un policijas pavēlnieku tās arestēt. Jau tagad ir vajadzīgs visus parakstītājus, kas vien sēž kādā ģenerāldirekcijā, atbrīvot neuzkrītoši, bet ātri. Turpmāk ir jāgādā, lai augstākās instancēs vispār, tiesā u.c. notiktu personu maiņa, turklāt nemaz nav nepieciešams, lai pēctecis būtu tikpat "prominents" ka tagadējais. Tālāk — jāpievērš uzmanība personālsastāvam lauksaimniecības augstskolā, kur skaidri saskatāms politiskas pretestības centrs. Arī te jābūt atbilstoša gatavošanas personu maiņai, lai šeit tāpat kā visās citās nozarēs, neļautu atrasties Reiha neslēptiem pretiniekiem. Par ievadītajiem un realizētajiem pasākumiem ziņot man nekavējoties."^[3]*

Rietumos nonākušā memoranda noraksts atrodas ASV Rūzvelta universitātes bibliotēkā, bet oriģināls ilgu laiku tika uzskatīts par zudušu. Astoņdesmitajos gados memoranda oriģinālu atrada Rīgas Peldu ielas 19.nama 5.dzīvoklī, vienam no iedzīvotājiem veicot remontu. Dokuments bija paslēpts zem grīdas dēļiem. 2001.gada martā atradējs memoranda oriģinālu nodeva Latvijas kara muzejam, un tas pašlaik glabājas muzeja fondos.^[4]

[1] Cielēns F. *Laikmetu maiņā. Atmiņas un atziņas*. 3.sēj. Lidingö, 1964. 269.276.lpp.

[2] *Latvju enciklopēdija 1962-1982*. Red. Andersons, E. Linkolna: Amerikas Latviešu apvienības Latviesu institūts, 1983.-1990. 2.sēj. 381.lpp.

[3] Citētā dokumenta atrašanās vieta - Polijas Kara vēstures institūta arhīvs, T-454, r.39, k.000235 (Skatīt - *Latvijas suverenitātes ideja likteņgriežos. Vācu okupācijas laika dokumenti 1941-1945*. Sast. Samsons, V. Rīga: Zinātne, 1990. 152.-153.lpp.).

[4] Arāja, D. Brīnumaina atrašana. *Diena*, 2001. 4. maijs, 3.lpp.

Ievietots: 27.04.2001.

Pēdējie labojumi un papildinājumi: 21.06.2002.

[HISTORIA.LV](http://www.historia.lv)